

Izhaja
enkrat
na mesec
in sicer
početkom
meseca.

ŽENSKI LIST

GLASILO ZVEZE DELAVSKIH ŽEN IN DEKLET.

Naroča se
pri upravi
v Ljubljani,
Poštni
predal 290.

Naročnina za celo leto 12 Din.

V Ljubljani, 15. avgusta 1931.

Posamezna številka 1-50 Din.
Za inozemstvo 2 Din.

Kongres Internacionalne zveze poklicno zaposlenih žen.

Poklicno zaposlene so vse: umetnica, mala nastavljenka, žena, ki hoče biti mati in gospodinja in mora poleg tega izvrševati še poklic, ki ji omogoča, da pomaga pri vzdrževanju rodbine. Žene, ki so različne po narodnosti, družabnem stališču in dohodkih, imajo dvoje reči skupnih: zaslužijo in se bore za eksistenco kakor mož in so pri tem vendarle žene — in prav danes jim je to v veliko težkočo v poklicnem življenju.

Te dni zboruje na Dunaju kongres poklicno zaposlenih žen. Skoro tri leta je potovala predsednica zveze **Lena Madesin Phillipsova** okrog, da izbere mesto, kjer naj bi zborovala zveza. Vse odposlanke, ki zastopajo na kongresu različne države, so žene, ki so si že priborile samostojna in uvaževana mesta v življenju.

Kongres bo najprej obravnaval snov »Vzrok in odpomoč brezposelnosti«. Znan znanstvenik bo podal referat in delegatkinje različnih narodnosti bodo zavzele svoja stališča. Med drugimi bosta govorili: **Yvonne Netterjeva** iz Pariza, ki si je stekla zasluge v svoji domovini pri preureditvah mnogih zastarelih zakonov, tičočih se žena in otrok, in **dr. Marianne Bethova**, dunajska advokatinja, ki je voditeljica Internacionalnega informacijskega biroja, ustanovljenega od zveze na Dunaju, katerega naloga je, da podpira delovanje Internacionalne zveze poklicno zaposlenih žen, da propagira žensko umetnost in tisk in nabira člane. Dr. Marianne Bethova se bavi s študiji o položaju poklicno zaposlenih žena vseh narodov (pred kratkim je izšla njena knjiga »Das Recht der Frau«). Dr. Bethova je tudi propagatorica ideje, da naj bi dobila vsaka članica ob prihodu v tuje mesto pri tamkajšnjih članicah nasvet in pomoč. V Zedinjenih državah, kjer šte-

je International Federation of Business and Professional Women že 60 tisoč članic, je ta projekt že uresničen. V vsakem mestu je klub, v katerem se članice zbirajo k pogovoru in delu in ki nadomešča poklicno zaposleni ženi dom, ki ga tako pogosto pogreša. **Dr. Marija Castellanijeva** iz Italije načeluje sekciji za umetnost. V svoji domovini je prirejala razstave, katerih so se udeležile slikarice vseh narodnosti z velikim uspehom. Seveda podpira sekcija tudi žene, ki se udeležujejo na drugih poljih umetnosti. V načrtu imajo potujočo razstavo, ki bo tudi na dnevnem redu kongresa.

V marsičem so ameriške žene na boljšem od Evropejk. Vzrok velikih uspehov v poklicnem delu je iskati v njih složnem in skupnem delovanju. Od ustanovitve zveze pred enajstimi leti dalje so žrtvovale mnogo denarja za nadaljnjo izobrazbo businessgirls. Pogosto morajo dekleta čim hitreje v službo, da pridejo do zaslužka, in se tako ne morejo naprej šolati. Klub pa jim je utrl pot do nadaljnje izobrazbe in jim tako izboljšal nade za bodočnost.

Za časa kongresa priredijo dunajske članice razstavo, ki bo pokazala dela in fotografije najpomembnejših ustvarjajočih žena Avstrije. Na dnevnem redu bodo tudi važne razprave: **ločitev zakona** in iz nje izvirajoče posledice in **ustanovitev ženske banke**. V Ameriki že obstojajo banke, katerih vodstvo je izključno v ženskih rokah. Internacionalna ženska banka, v kateri naj nalagajo članice svoj z delom pridobljeni denar, bo podpirala ustanove, ki so v zvezi z organizacijo poklicno zaposlenih žena.

Občni zbor Cankarjeve družbe.

Na delo, da dosežemo 8000 članov!

V četrtek, dne 11. junija t. l. se je vršil drugi redni občni zbor Cankarjeve družbe. Iz poročila posnemamo, da je delavstvo sprejelo Cankarjevo družbo kot

pravo svojo književno družbo. Vkljub nizkemu plač, brezposelnosti, redukcijam, članstvo Cankarjeve družbe ne pada. Ustanovnikov je že sedaj 52. Poverjenikov ima družba 215. Cankarjeva družba je prodrla s svojimi knjigami malodane že v vse tovarne v Sloveniji. V tovarnah v Jugoslaviji, kjer so delavci Slovenci, je vzbudila tako veliko zanimanje, da so se delavci Srbi in Hrvati obračali na Cankarjevo družbo z željo, da bi take knjige poslala tudi njim v srbohrvaškem jeziku. 6000 članov v dveh letih obstoja, v teh razmerah, kakor jih preživlja delavstvo danes, ni malenkostna številka. Cankarjeva družba ima tudi člane iz vrst profesorjev, učiteljev, odvetnikov in notarjev, zdravnikov, inženjerjev, sodnikov, novinarjev, uradnikov vseh vrst itd. Statistika pa je bila že itak priboljšana v eni izmed letošnjih števil »Delavca«. — Poleg tega gredo knjige Cankarjeve družbe v Ameriko, Nemčijo, Avstrijo, Belgijo, Francijo, Brazilijo, Argentino. S tem je postala Cankarjeva družba mednarodna vez z vsemi delavci Slovenci širom celega sveta.

Knjige Cankarjeve družbe so bile sprejete s priznanjem in radostjo. Res je, da smo čuli tudi ugovore posameznikov, češ, knjige ne odgovarjajo imenu. Ali tak glas je glas nečlana in pa dolžnost, ki jo narekuje običaj, da se mora tudi slabo govoriti, in pa zakaj bi zamerili, ker okusi so različni.

Gmotno stanje Cankarjeve družbe ni zavidljivo. Za 20 Din izdati štiri take knjige, ni šala in kdor le malo pozna, koliko stane tisk, papir, vezava, razpošiljanje, potem slike in kliseji, rokopisi itd., bo zmajal z glavo, češ, ali je sploh mogoče za 20 Din nekaj takega narediti. Ali tu se pokaže moč skupnosti. Nemogoče je nekaj takega ustvarjati s par tisoč člani. A s 6000 člani gre. In če se dvigne družba na 8000 članov, bo iz vsakoletne zagate splavala na suho. Zakaj tudi ne. Poročevalec je naslikal, kako požrtvovalno delajo vsi od poverjenika pa do odbora, brezplačno in z vso skrbjo. Pisatelji pišejo za majhen, skromen honorar, urednik ureja take rekoče zastoni. Pri bogatih družbah, kakor je Mohorjeva, Vodnikova in druge podobne, se štejejo za honorarje desetstisočaki, se uredniku daje bogata nagrada. Vsak, kdor le prime za delo, je honoriran. To je tudi pravilno, ker kdor dela, naj tudi je. A pri Cankarjevi družbi, ustvarjeni od delavcev, delajo vsi zastoni, z navdušenjem in ponosom, da ustvarjajo nekaj velikega: proletarsko miselnost in da izobrazujejo priprostejšega človeka, človeka bodočih dni.

Občni zbor je izrekel pohvalo blagajniku s. Čelesniku in knjigovodji s. Kocijanu za res požrtvovalno in točno poslovanje ter celemu odboru. Posebno zahvalo pa je izrekel občni zbor vsem poverjenikom po celi Sloveniji in drugod, za zares zavedno mar-

ljivo, požitvalno delo za Cankarjevo družbo, kličeč jim:

Poverjeniki, tako naprej, krepko, odločno! Vi ste steber Cankarjeve družbe!

Za bodoče leto 1931-32 izidejo jeseni 4 knjige, in sicer:

1. Koledar Cankarjeve družbe 1932 s slikami in prvovrstno vsebino.
2. A. Cerkvnik: »Orači«. Povest o postojanju delavske samozavesti.
3. Bestija se je vzbudila. Roman iz vojnih let.
4. Andersen Nexø: »Po solnčni Španiji«. Krasen potopis s slikami, napisan, kakor ga zna pisati samo Nexø, izbor priča, da bodo knjige letos še prekašale lanske.

Nato je sledila volitev novega odbora, ki se voli vsaki dve leti.

Izvoljeni so bili: **Ivan Vuk** za predsednika, **Ivan Mlinar** za I. podpredsednika, **Bogo Teply** za II. podpredsednika, **Ciril Štukelj** za tajnika, **Rado Čelešnik** za blagajnika, **Ivan Kralj** za gospodarja. Za odbornike: **Dr. Jelenec**, **Angelo Cerkvnik** in **Kristina Rakovčeva**. **Kobler Franc** pa kot zastopnik združenih organizacij. V nadzorstvo pa: **B. Likar**, **Tine Korimšek** in **Niko Bricelj**.

Potem, ko so se rešile še nekatere zadeve, je bil občni zbor Cankarjeve družbe zaključen.

In sedaj, sodruzi poverjeniki, člani, odborniki, na delo, da bo štela letos Cankarjeva družba 8000 članov in tako razposlala med proletarijat 32.000 knjig.

Pokažimo, da smo »MI«.

Dr. Helena Keller.

V začetku minulega meseca je posetila dr. Helena Keller Jugoslavijo in se na povratku ustavila tudi v Ljubljani.

Kdo je dr. Helena Keller?

Ona je žena, ki se je, dasi je od 19. meseca svojega življenja slepa in gluha, iz lastne moči in z lastno energijo dvignila do visoke inteligence, ki ji je v intelektualnem svetu splošno priznana ter ji priborila doktorski naslov.

Njeno ime je pa tesno združeno z imenom gdč. (bolje gospe) Ane Sullivan, ki se je kot 20 letno dekle z materinsko ljubeznijo in vzgojiteljsko modrostjo posvetila vzgoji uboge Helene.

Helena je bila rojena 27. junija 1880 v ameriški državi Alabama.

V svojem 19. mesecu je normalno rojena Helena izgovarjala besede: ata, mama, punčka. Tedaj se ji je vnela možganska mrena. Njena krepka narava jo je sicer otela smrti, ni pa mogla preprečiti posledice, ki jih ta bolezen pusti v zameno za življenje. Ko je Helena okrevala, ni videla, ne slišala, niti mogla govoriti. Ker je bila izredno bistroumna, si je sama pomagala in z znaki povedala svoje želje.

Svoje domače je vedno otipala in tako spoznala, kdo je. Natančno je

tudi vedela, kako so bili oblečeni in kam so namenjeni.

Ko je Helena doraščala, sama ni bila več zadovoljna s kretnjami, ker z njimi ni mogla povedati vsega, kar je hotela. Zato je njen oči dobil iz zavoda za slepe v Bostonu učiteljico. To je bilo leta 1887. Slepo in gluho-nemo Heleno je začela učiti gdč. **Ana Sullivan**, ki ji je bilo tedaj 20 let. Gdč. Sullivan je bila v tem zavodu najprvo bolnica, ker ji je pretila nevarnost, da oslepi. Na srečo je pa v zavodu ozdravela. Tedaj se je pa posvetila slepcem in postala učiteljica za slepe in gluhone. Sullivanova je začela s poukom na ta način, da ji je prinesla lutko, s katero se je Helena igrala, obenem pa se je učila abecede s pomočjo svojih prstov. Zložila je s Heleninih prstov znake za črke za besedo lutka. Tako je Kellerjeva vedela ime svoje igrače. Tako se je Helena naučila imena vseh predmetov. Helena je pa hotela tudi govoriti, toda jezik ji je bil nepokoren.

Nekega dne se je pa sprehajala s svojo učiteljico po vrtu. Prišle sta do vodnjaka in o tem dogodku je pozneje Helena Keller napisala tole: »Prišli sva do vodnjaka. Tu nama je udaril v nos vonj cvetja. Moja učiteljica me je prijala za roko in jo položila v vodo ter jo začela polivati. Hladne curke sem čutila na roki. Učiteljica mi je pa začela polagoma z usti razčlenjevati besedo voda. Bila sem popolnoma mirna. Vso pozornost sem posvetila gibom njenih ust, katere sem otipala. Nenadoma sem občutila zavest, ki je šnila skozi moje možgane in kakor da sem po trenutnem pozabljenju dobila pojmo skrivnosti govora z jezikom. Tedaj sem vedela, da je to, kar se je zivalo po moji roki, voda. Ta razumljena in izgovorjena prva beseda je vzbudila v meni radost in razsvetlila mojo dušo.«

Gdč. Sullivan je pozneje pripovedovala, kako naglo in s kakšno bistroumnostjo je Helena kot otrok napredovala v izobrazbi. Prvi dan pri učenju se je naučila izgovarjati okoli 30 imen raznih predmetov. Premagala je vse težkoče in njeno obzorje se je širilo z njenim besednim zakladom in v kratkem je znala več ko 100 besed. Dokler še ni umela zlagati besede v stavke, je povedala misel z glagolom ali samostalnikom, katere je dopolnjevala z ročnimi kretnjami. Pozneje se je učila čedalje lažje in slepa in gluhonega deklica ni dovršila z odličnim uspehom samo srednje šole, temveč si priborila tudi dva doktorata, in sicer leta 1904 na univerzi v Cambridgeu in leta

1931 v Filadelfiji. Napisala je več knjig, ki so vzbudile pozornost vsega kulturnega sveta.

Helena Keller in Ana Sullivan naj nam bodeta v poučen vzgled, koliko človek zmore, če hoče. Njihovi uspehi naj nam bodo tudi v opomin, da zmorejo starši svojim bolnim in pohabljenim otrokom preprečiti mnogo gorja, če se le zavedo svojih dolžnosti.

Povdarjam, da lahko tudi siromašni starši mnogo dosežejo sedaj, ko je zdravstveno skrbstvo že toliko napredovalo, da se povsod ustanavljajo razni zavodi. Mi vsi pa moramo delovati na to, da se ti zavodi čim bolj množijo in bodo dostopni vsakomur.

Bernard Shaw.

Bernard Shaw, katerega po imenu pozna vsakdo, ki količkaj čita, je bil rojen 26. julija v Dublinu na Irskem.

Kot pisatelj si je s svojim svobodomiselnostvom (v pravem pomenu) in revolucionarnostjo zaslužil, da ga bo zgodovina imenovala predglasnika naše dobe. V svoji mladosti je bil duhovit in strupen socialistični agitator, katerega so se vsi nasprotniki bali. S svojo hudomušnostjo ne prizanaša niti samemu sebi. Razume se, da kot pravi socialist tudi ženski priznava popolno človeško enakovrednost in enakopravnost.

Pred kratkim je izdal obsežno knjigo »Kažipot ženi h kapitalizmu in socializmu«.

Čenjenim čitateljicam priporočamo, da to velepušno knjigo čitajo. Dobi se jo v vseh knjižnicah, prav gotovo pa v knjižnicah Delavske zbornice.

Sovjetska vlada je Shawa že večkrat povabila, da se v lastni osebi ogleda uspehe njenega delovanja.

Letos šele se je odločil, odzvati se temu vabilu ter sklenil praznovati svojo 75 letnico v Sovj. Rusiji.

O tem njegovem posetu poročata »Slovenec« in »Slovenski narod« sledeče:

»Po njegovem mnenju je Leninova pot edina, ki lahko prepreči polom naše civilizacije. Če bo človeštvo hodilo za Leninom, se bo izvršil prehod iz stare v novo dobo brez katastrofe. Zgodovina nas uči, pravi Shaw, da so civilizacije, ko so dosegle v svojem razvoju tako visoko stopnjo, kakor jo je dosegel zapadni kapitalizem, postale mehkužne in končno klavrno propadle. Če hočemo ta polom preprečiti, moramo hoditi za Leninom.«

Ženska straža, kje si?

Skoro ne mine dan, da ne bi dnevna kronika poročala o tragedijah žen, zlasti mladenk in nedoraslih deklicah.

Nedavno smo čitali o dveh izkoriščenih mladih ženah, ki sta se neke noči znašli na odgonski postaji v Ljubljani. Ena je pobesnela, da so ji morali obleči prisilni jopič.

Drugo pa, ki je prišla za izneverjenim očetom svojega otročiča, ki ga je še nosila pod srcem, so morali odpeljati v porodnišnico.

Kdor pozna življenje, si lahko predstavlja tragedijo teh dveh žen.

Pred leti je otvorila v Beogradu neka Rusinja (emigrantka, ki je bila v carski Rusiji vajena živeti na račun revnih podložnikov), baletno šolo. Prijavilo se je v to šolo več dečkov in deklic, med njimi tudi Kata Milošević, ki je zaslovela v Beogradu kot jako nadarjena baletka. Rusinja Isačenko se je kmalu s svojim baletnim zborom podala na turnejo v inozemstvo. Iz te turnee se je pred kratkim na stroške svojih sorodnikov vrnila Kata Milošević tuberkulozna. Pripovedovala je, kako je trpela pri ljudomili ge, Isačenko. Morala je spati na betonskih tleh, ki so bila polita z vodo. Namesto odej je imela samo cunje. Po napornem dnevnem delu in vajah ter nastopih v nočnih lokalih, so dobivale plesalke slabo hrano, največkrat kruh, namočen v vodi. Ako so bile kedaj povabljene na obed, jim je ga. Isačenko zabičala, da ne smejo mnogo jesti, da ne izgube vitko linijo. Ko se je Kata uprla takemu življenju, jo je Rusinja pretepla in zapodila. Plačila za svoje javne nastope plesalke niso prejemale, ker jih je ga. Isačenko smatrala za učenke.

Neki ljubljanski trgovski potnik je v Sremskih Karlovcih spoznal lepo in dobro razvito petnajstletno dekle. Znal se je prikupiti celo njenim staršem, ki so v dobri veri dovolili, da jo je kot »bodoči ženin« z avtomobilom odpeljal v Slovenijo na letovanje. Dospevši v Ljubljano jo je nastanil v nekem hotelu ter vodil v kavarne in nočna zabavišča.

Tako so dobili še drugi kavalirji priliko, se ji približati in se je poslužiti. Zadnji med njimi je bil neki starejši ljubljanski trgovec, ki je z ubogim dekletom uprizoril take orgije, da je za to končno zaznala ljubljanska policija in aretirala nje-ga, ljubeznivega »ženina« in druge, ter jih izročila sodišču, kjer bodo, upamo, deležni zaslužene kazni za

svojo ostudnost. Razume se, da bo pravici zadoščeno šele takrat, če se bodo tudi poboljšali ter bo ta kazen opomnila tudi druge brezvestneže, da ima vsako uživanje svoje dopustne meje.

S takimi žalostnimi poročili bi lahko nadaljevali v neskončnost.

Toda dosti trpljenja vsebujejo že ta gori navedena poročila, da nam zopet vzbujajo vprašanja: Ali mora res tako biti, ali se temu ne bi moglo odpomoči?

Mislím, da bi se z nekoliko dobre volje in žensko delavnostjo vendar marsikaj dalo preprečiti ali vsaj omiliti. Imamo nešteto ženskih udruženj, ki se včasih bavijo s prav malenkostnimi in ničevimi zadevami, tudi za parado in štafažo smo vedno pripravljene, a za pomoč onim ženskam, ki so vržene v življenje brez sredstev in opore, nimamo doma niti časa.

Tudi se rade ponašamo z našo civilizacijo in gostoljubnostjo in gorje tistim, ki bi hoteli trditi, da nismo kulturni! Vendar imajo žene kulturnih narodov domove v večjih mestih za samske priseljenke, vzdržujejo ženske stražnice, ki nadzorujejo mlada dekleta, ki se jim zde sumljiva ali jim je umljivo njihovo spremstvo, ter se potrudijo, da jih privedejo na pravo pot.

Ali bi se pri nas ne dalo tudi tako delovati? Ali morda z nedelavnostjo v tem oziru tiho priznavamo, da naš narod nima zanesljivih in zavednih žen?!

Ne, temu ni tako!

Manjka nam samo podjetnosti in doslednosti.

Torej žene, na stražo!

Zavedajmo se, da ne smemo govoriti o ženski svobodi, dokler bo javno mnenje smatralo žensko samo za objekt izkoriščanja in naslade.

Tudi človeštvo ne bo svobodno, dokler ne bo žena oproščena spolnega suženjstva. S. B.

Jesenice.

Tukajšnja podružnica »Zveze delavskih žen in deklet« je imela članski sestanek dne 9. junija 1931, na katerem je poročala o pomenu organizacije žen sodružica Mici Ajdiškova iz Ljubljane. Zelo dobro in vestno je obrazložila svojo temo, da so jo vse naše delavske žene lahko razumele.

Članice so tudi odločno protestirale proti postavitvi števca za vodo po sklepu mestnega občinskega sveta. Sklenilo se je, poslati županu tu-

kajšnje občine petčlansko deputacijo, katera naj izroči osebno županu resolucijo, ki je bila soglasno sprejeta na zborovanju.

Resolucija se glasi sledeče:

Članice podpisane podružnice »Zveze delavskih žen in deklet« na Jesenicah; zbrane na članskem sestanku dne 8. junija 1931 v Delavskem domu na Savi, so razpravljale o nastalem položaju glede vodovoda na Jesenicah.

Iz težkih razmer delavske žene in matere in iz posebnega ozira na nov mestni vodovod, so se odločile predlagati mestnemu zastopstvu Jesenic, da mestna občina poskrbi za brezplačno vodo svojim občanom.

Svojo vlogo utemeljujemo posebno iz tega vidika, da je za Jesenice vode zadosti in izvirkov na preostanek. Svetovna in moderna mesta imajo gotovo količino vode proste, na Jesenicah pa se hoče računati vsak liter vode.

Me, žene delavcev in obrtnikov, smo proti temu, da se postavlja števce za vodo, dokler niso druge za nas prepotrebne stvari urejene in to so javne pralnice in javna kopališča, katera so za tak kraj, kakršen so Jesenice, nujno potrebna. Upamo, da bo znalo mestno zastopstvo najti milejše vire za kritje stroškov vodovoda.

Apeliramo, da naj ne dela občina stroškov svojim občanom s stavljenjem števcev, ker končno itak odpadejo vsi ti izdatki na rame gospodinj, žen, mater. — Pričakujemo, da ne kličemo na gluha ušesa in da boste naš predlog upoštevali.

Želimo, da bi se me matere z več malimi otroki zamogle posluževati vsaj proste vode v zadostni meri.

Priporočamo se:

1. za potrebno količino proste vode;
2. za času in razmeram primerena javna perišča, in
3. za javna kopališča.

Ako se najdejo kritja za druge stvari, upamo, da bo mestno zastopstvo tudi tu poiskalo milejša pota in oblike, ne pa števca za vsak liter vode.

Prosimo za uvidevnost naših upravičenih zahtev in da se jih uvažuje. —

*

Dne 12. junija 1931 se je zglašila deputacija določenih petih članic na mestni občini, da izroči resolucijo g. županu in mu pojasni težnje glede vodovoda, števcev in plačevanja vode na liter. Na prve

pripombe o tej stvari se je izrazil g. župan: »Saj ne boste plačevale ve — saj bo plačal mož.« S temi besedami je g. župan pripoznal, da mé žene nimamo same nikakih dohodkov, ker bo mož tudi vodarino plačeval. Mé se zavedamo, da čim več izdatkov preži na možev zaslužek, tem težje je stališče žene-matere, tem večje skrbi ima, kako preživeti in obleči družino in otroke, kateri so po raznih izrekih dar božji, ampak dar božji, voda, pa zanje ni zadostno poskrbljena. Iz tega se da sklepati: Ti, ki imaš otroke in če jih imaš še veliko kopico, pa plačaj vodo. Dobro situiranim ljudem so otroci luksuz; to naj velja samo za tiste, ki se borijo za vsakdanji kruh. Pripomba g. župana, češ, »saj pride tako malo za toliko litrov; komaj 50 para«, pa zahteva odgovora, da si bo morala delavska žena tudi 50 para dnevno pritrirati pri gospodinjstvu in tudi iz par pride mesečno 15 Din; če pa se več porabi, pa pač toliko več.

Tudi me vemo, da porabljajo vodo za škropljenje vrtov in moramo me že sedaj varčevati z njo, posebno v podstrešnih stanovanjih. Kdor pa ima vodo napeljano na vrt, jo bo tudi najbrže v bodoče uporabljal svobodno, ker isti so po večini dobro situirani in imajo poleg tega še druge ugodnosti, ne samo svobodno porabo vode.

G. župan se je izjavil: »Mestni občinski odbor je to sklenil, saj ste ga sami izvolili?!« Me pa vemo, da ga nismo izvolile in da so v odboru možje, katerih plačevanje vode ne bo tako obremenilo. Vemo tudi, da celo naših mož, ki bi kolikor toliko lahko poznali naš položaj, ni več v občinskem svetu in da delavstvo pravzaprav nobenega zastopnika v njem nima več. Z izvoljenim občinskim svetom se sedanji že dolgo primerjati ne da.

In še eno: g. župan se je izrazil, da mu je še odprta pot za kritje stroškov 50% doklada na ročni davek.

Žene delavke, matere in delavci, premislite, kaj se to pravi in poleg tega v tovarni poslabšanje plač. Kaj sledi iz tega; vsi v svoje stanovske, kulturne in gospodarske organizacije!

V delu je rešitev! V slogi je moč!

Čas hiti, razmere se spreminjajo in tudi v jeseniški občini se bo moralo marsikaj izpremeniti tudi v dobrobit delavstva.

Ali je današnja šolska vzgoja pravilna?

V neki beograjski gimnaziji so dobile učenke novega profesorja verouka. Ker se pač nekatere niso pripravile, je neka njih dobra tovarišica dvakrat odgovorila mesto svojih tovarišic, ki niso bile pripravljene. Ko je kmalu za tem pač profesor poklical tudi to dijakinjo, so njene součenke izjavile, da je odsotna, da je ne bi izdale. Profesor je začel klicati učenke vse po vrsti in pri tem ugotovil, da je mesto drugih dveh učenk odgovarjala ona, ki je baje »odsotna« in da je »odsotna« učenka navzoča. Za ta »nečuveni« postopek maturantke je sklenil profesorski zbor učenko, ki je bila sicer marljiva in nepremožnih staršev, izključiti iz šole. Posledica: maturantka je skočila pod vlak, ki jo je raztrgal.

K temu piše v beograjski reviji »Stožer« uredništvo pod naslovom: »En pedagoško-kulturni problem« (Stožer, br. 6—1931; str. 192—193):

»Tragični slučaj maturantke Anke Antonović, ki se je vrgla pod vlak, ker je bila radi neke napake izgnana iz gimnazije za leto dni, dobiva za nas širok kulturni pomen. Ne bomo razpravljali o posameznostih niti ne jemljemo slučaja kot individualnega. Ne razpravljamo o vprašanju, kolikšen je pregrešek. Po našem prepričanju ni tako velikega pregreška, radi katerega bi bilo treba zlomiti eno mlado bitje. Deklica tudi še ni bila formirana moralna osebnost, marveč je bila še na poti k formiranju in sodeč po njenem baje slabem postopanju, je imela ravno pozitivna, kolektivistična čustva, je bila ravno dober material z elementi, ki se še lahko razvijejo. In ta »nemoralni pregrešek« dijakinje je bil storjen oz. opažen ravno pri uri verouka, kjer se govori o dobroti in usmiljenju, in ta gesta je bila obsojena po **osmih letih šolske vzgoje**. Ako so dekcle v šoli moralno vzgajali, tedaj so jo logično slabo vzgajali, in odgovorni so učitelji. In ako je niso moralno vzgajali, na temelju česa so jo torej ti učitelji mogli napraviti za odgovorno, ne da bi se ozirali na psihološki in socialni moment? Dejstvo je, da je bila siromašna dobra učenka radi prestroge in brezobzirne discipline vržena iz šole, v svojo in v sramoto svoje rodbine, ki je pričakovala, da bo hčerka končala šolo in pomagala rodbini. Morda je bila Anka preveč občutljiva. Morda profesorsko sodišče ni predvidevalo take možnosti. Ampak ali je to opravičilo, da ti sedniki

niso mislili na to možnost, da niso poznali tega mladega bitja, ki je bilo še v razvoju in v težkem materialnem stanju? Samo dejstvo, da se je ta nesrečni slučaj dogodil, znači, da je v tem vzgojnem sistemu nekaj gnilega. Za nas je vprašanje: da-li je vzgoja disciplina in hladna strogost mrtvih paragrafov — ali je to živo in soobčutno sodelovanje pri formiranju mladih bitij? Ali je važnejša uporaba pravil do »krivde« ali do enega bitja, ki naj postane pozitiven član človeške družbe? Ali je vzgojni poklic samo obrt, ki se vrši točno po predpisih in nima pojma o onem materijalu, ki je najbolj dragocen: živi mladi ljudje, ki se formirajo, ki iščejo poti, iščejo odgovora in rešitve svojih notranjih prevratov in socialno dejstvo na svoje čustvene in intelektualne krize? — Taka vzgoja, ki o teh stvareh ne vodi računov, ni vzgoja. Vzgoja, ki nima človeških, živih ciljev, nego mrtve obrtne, je le orodje ne življenja, nego smrti.

Da bi vsaj smrt Anke Antonović (in tako tudi mnogih drugih mladih bitij) doprinesla k temu, da se postavi resno vprašanje o tem, kaj je res pravilna človeška in pozitivna vzgoja, ki ne uničuje še nerazvite mlajše individualnosti, marveč jih podpira na poti k rešitvi, do najdbe mesta med svetom, do spoznanj, ki so opravičena s koristjo za kolektivnost (skupnost) in zaupanje vanjo.«

Tako o tem beograjska revija.

Me pripominjamo le še, da tudi pri nas ni boljše.

Ali je prav, da mlada, zelo marljiva, a ne dovolj talentirana dijakinja pade pri mali maturi za dva meseca iz zgodovine za to, ker ni slučajno znala odgovoriti na vprašanje, kdo je bila mati nekega kneza ali grofa? Ali so to res še dandanes tako važni zgodovinski oz. raje občestvenjski problemi, da se učenki, ne popolnoma zdravi in taki, ki se je med šolskim letom morala precej več učiti in truditi kot njene srečnejše tovarišice, uniči popolnoma velike počitnice? Ali so velike počitnice za duševno bol in trud, ali za odpočitek in okrepitev?

O teh stvareh bodo morali pedagogi še zelo premišljati in jih rešiti v vzgoji in človeštvu v korist.

Mina.

Pripomba: Ne pozabljajmo pa, da je večina staršev danes še vzgojena v gori omenjenem duhu, zato mora biti naša prva skrb, da družimo starše v stremljenju po boljši vzgoji, namreč da odvrčamo od-

rasle od zastarelih in napačnih vzgojnih metod ter da se vsi trudimo spoznati dušo vsakega posameznega otroka in mladostnika, ker le tako je možna pravilna vzgoja. To naše spoznanje, da imamo dolžnosti tudi do delavskih otrok, naj se ne izraža samo v prirejanju počitniških kolonij in miklavževe obdaritve. Zavedajmo se tudi, da delavski otroci tudi v vsem letu bedno životarijo ter so zlasti v zimi željni in potrebni razvedrila in priboljška. Š. B.

Črna pri Prevaljah.

Odbor naše podružnice je sklenil na svoji seji povabiti sodružico Ano Podlaha, da nas poseti ter se nekaj dni pomudi med nami.

Sodružica Podlaha se je vabilu radevolje odzvala in se, dasiravno ima lastno gospodinjstvo, pomudila teden dni med nami ter priredila za članice naše podružnice tečaj za šivanje in krpanje.

Vsaka izmed nas je v teh učnih urah pridobila kakšno koristno navodilo v šivanju in gospodinjstvu sploh ter se obenem oddahnila od vedno enake mučne vsakdanjosti ter si ob prijetnem in koristnem kramljanju osvežila in razvedrila svojo duševnost.

Res blagodejni so taki tečaji, zato se članice društva d. ž. in d. prav iskreno zahvaljujemo naši sodružici Ani Podlaha, ki nam je priredila učni tečaj za vezenje in drugo šivanje in nas v marsičem drugem poučevala ter nam tudi priredila en prav zabaven skupen izlet in se ji prav toplo priporočamo, da bi nas v mesecu avgustu zopet posetila ter se nekoliko časa pri nas pomudila. V pouk se sprejmejo samo članice in ravno tako se tudi izmed deklic sprejme samo hčerke članic. Obenem vabimo tudi druge žene in dekleta, da pristopijo k našemu društvu. Ne sramujte se, da ste žene in hčere delavca. Čim več nas bo, tem več bomo zmogle.

S sodružnim pozdravom

Zveza delavskih žen in deklet, podr.

Črna pri Prevaljah: A. N., tajnica.

Strokovne organizacije in vzgoja delavskih otrok.

(Po »Delavcu.«)

Delavstvo stoji zadnje čase na vseh frontah v težkih bojih. Delavsko-zaščitni zakoni, ki so bili v dneh prevratov ustvarjeni, so v nevarnosti. Vse pravice delavcev, ki so bile priborjene s strokovnimi organizacijami, so v nevarnosti in njih obramba zahteva zopet raznovrstne žrtve. Gospodarska kriza se vali na ramena delavstva. In mi vprašamo: Kdo v tej stiski, v teh krivicah, ki padajo na ramena delavstva, največ trpi? Delavski otroci! V otroških očeh, na obledelih obrazih otrok se zrealijo vse krivice, ki se gode danes nad delavskim razredom. Kar primanjkuje na mezdah očetov ali mater, v kolikor je mezda nižana in skrajšana, v toliko manje je za kruh otroku, v toliko je to del vedno večjega bogastva kapitalistov. Slabe mezde dajo malo kruha, malo kruha ustvarja slabotne delavske otroke, a množi bogastvo kapitalistov.

Meščanska družba noče samo telesnega suženjstva delavcev in njihovih otrok. Tudi duševno življenje delavskih otrok naj bo priprava za zvesto službo tej družbi. Ne sme vstajati v otroku duh odpora proti bedi in pomanjkanju, nego potrpežljivost in udanost. Biti delavec in živeti v bedi in pomanjkanju mora smatrati kot svojo usodo, kateri se ni mogoče izogniti. Tudi življenje delavskega otroka naj se smatra kot usoda in se kot taka mora spoštovati. Nastajajoča generacija naj živi v mraku in brez razmišljanja, kakor zahteva usoda in kakor se je živelo v preteklih stoletjih.

Delavstvo samo pa mora jasno in odločno povedati ter pokazati, da hoče svoje otroke vzgojiti v duhu samozavesti in spoznanja. Usoda delavskega otroka mora spremeniti. Zato mora delavstvo odločno skrbeti, da se vzgajajo njegovi otroci v delavskem duhu, da se vzgajajo v pojmovanju, da je usoda delavca in delavskega otroka v njihovih rokah.

Strokovne organizacije so tista organizirana delavska skupnost, ki imajo skrbeti, da se delavski otrok vzgaja v delavski mišljenosti. Kulturno gibanje in kulturno sodelovanje naj bo podpirano od strokovno organiziranega delavstva z vso močjo in z vsem razumevanjem. Ker tudi strokovne organizacije bodo vedno močnejše, če bodo imele v delavskem duhu vzgojeni naraščaj.

Strokovna komisija za Slovenijo je letos tudi v tem pogledu pokazala, da se zmore vse, če se hoče. Poklicala je delavske organizacije in Zvezo delavskih žen in deklet ter ustanovila počitniško kolonijo delavskih otrok. Prvi korak je bil težek. Ali volja zmore vse. Nekako z nezaupanjem so se delavski očetje in matere odzvali pozivu, da priglase svoje otroke v delavsko otroško kolonijo. Počasi je šlo. V Breznici pri Žirovnici, v zdravem, lepem kraju je bila ta kolonija pripravljena. Za dobo 60 dni, to je v juliju in avgustu, se bodo zbrali tam delavski otroci, da se tam zabavajo, uče, igrajo in vadijo v samostojnosti. Zraka in solnca, ki ga jim v tesnih, bornih stanovanjih doma primanjkuje, naj se naužijejo do sita.

In zgodilo se je. 90 otrok, trikrat po 30 otrok bo deležno te otroške kolonije, in sicer 60 fantkov in 30 deklic. Tako je Strokovna komisija izvršila letos — prvič — svoj načrt. Dala je inicijativo za vzgojo delavskih otrok in pokazala, kako se da to izvrševati in delati.

Naj se za vzgojo delavskega otroka dela naprej, naj se temu posveča povesda in pri vsaki priliki največja pažnja. Ne pričakujmo ničesar od nikogar, mi sami delajmo in vzgajamo!

Program za razširjenje in modernizacijo ljubljanskih bolnic.

Rezultati anketne komisije. — Izvedba vsega gradbenega programa bo veljala 72 milijonov, zato se bo izvršila postopoma v več etapah.

Pod predsedstvom podbana g. dr. Pirkmajerja se poslovila v dneh 9., 10. in 11. julija ob prisotnosti delegata ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje g. dr. Milovanovića v Ljubljani komisija, ki je ugotovila gradbeni program za razširjenje občne državne bolnice in bolnice za ženske bolezni v Ljubljani ter bolnice za duševne bolezni na Studencu pri Ljubljani.

Po lokalnem ogledu in na osnovi referatov predstavnikov bolnic je komisija ugotovila, da bi bil za le-te zavode neobhodno potreben sledeči gradbeni program:

A. Za občno državno bolnico v Ljubljani:

1. Zgradba novega kirurškičnega oddelka za 300 bolnikov; po zgradbi novega oddelka bi se sedanji ki-

**Pristopajte k
Cankarjevi družbi.**

rurgični oddelek porabil za urologijo in ortopedijo.

2. Zgradba oddelka za prsne bolezni za 200 bolnikov.

3. Povečanje infekcijskega oddelka na kapaciteto 115 postelj.

4. Povečanje dermatološkega oddelka.

5. Zgradba gospodarskega poslopja na zemljišču ob Kodeljevi cesti.

7. Zgradba centralne pralnice na istem zemljišču.

8. Povečanje bolnične kuhinje.

9. Povečanje upravnega poslopja v svrhu razširitve sprejemnega urada.

10. Adaptacija bivše ledenice, ki naj se preuredi za delavnico.

11. Nabava novega parnega kotla.

12. Zgradba mostiča preko Ljubljaniče radi zveze z novimi paviljoni na kupljenem zemljišču ob Poljanskem nasipu.

B. Pri bolnici za duševne bolezni na Studencu:

1. Instalacija nove centralne kurjave.

2. Zgraditev kopalnic pri obeh dvonadstropnih poslopih za mirne umobolne.

3. Prizidki pri obeh oddelkih za nemirne umobolne na Studencu v svrhu pridobitve do 100 novih bolniških postelj.

4. Zgradba novega enonadstropnega paviljona za imovitejše plačujoče bolnike za 80 postelj.

5. Nakup zemljišča za razširjenje bolnice.

C. Pri bolnici za ženske bolezni v Ljubljani:

Dvig sedanjega poslopja za eno nadstropje.

Za izvedbo navedenega minimalnega programa v vseh teh zavodih bi bila potrebna okrogla vsota Din 72 milijonov 500.000. Umljivo je, da je z ozirom na vladajoče gospodarske prilike izvršitev tega gradbenega programa, četudi obsega le nujna in neodložljiva dela, mogoča le postopoma in v več etapah.

Katoličani in smrtna kazen.

Začetkom junija t. l. je bilo v švicarski poslanski zbornici v odseku glasovanje o novem kazenskem zakoniku, in sicer o odstavku, ki določa v Švici odpravo smrtno kazni.

Ta točka je bila sprejeta z vsemi glasovi proti 14 glasovom katoliško-konservativnih poslancev. Ker je narodni svet švic. republike že prej enkrat glasoval proti smrtni kazni, lahko smatramo za gotovo, da bo v Švici smrtna kazen odpravljena.

Ta dogodek je zanimiv iz dveh ozirov. Prvič stopa zopet nova država, država, ki je, kakor izgleda, ena najsrečnejših in najpametnejših na svetu, v krog onih kulturnih držav, ki so prepričane, da je ubijanje ljudi tako ali tako nekulturno in da se zločinstva z ubijanjem ev. »zločincev« ne bo odpravilo.

Ali še vse bolj zanimivo pa je dejstvo, da so za smrtno kazen glasovali edino poslanci, ki se celo nazivajo »katoliški«.

Kako je to opravičljivo, bo pač težko dognati. Peta božja zapoved pravi »Ne ubijaj«, papež pravi »Niti bi ceno življenja matere, nimaš pravice, ubiti zarodka« (glej tozadevni člančič), a katoliški poslanci hočejo sodnikom omogočiti in dati pravico odločanja o življenju in smrti gotovih ljudi — »zločincev« in »grešnikov«.

Kako že pravi odvetnik v »Vzroku«: Ako bi bil jaz zakonodajalec, bi določil, da bi moral vsakdo, ki bi glasoval za smrtno kazen, sam lastnoročno odsekati obsojencu glavo. Potem bi bilo najbrž manj smrtnih obsodb v tej naši nemški državi.

In slično temu bi rekle me: »Ako bi Vi katoličani in predstavniki katoličanov malo drugače izvajali na pr. peto božjo zapoved, ako bi pazili dosledno na njeno izvajanje in bi poleg takih glasovanj kot zgoraj onemogočevali tudi še vse hujše moritve in klanja ljudi, potem bi bilo več vernih katoličanov in bi bilo manj treba naglašati nazore o ubijanju kakor je to n. pr. v »Casta conubii«.

Saj so že Rimljani vedeli: »Verba movent, exempla trahunt.« (Besede ganejo, vzgledi vlečejo.) Cv. K.

Verski socialisti v porenški Pfalci.

Verski socialisti v renki Pfalci so imeli dne 1. in 2. avgusta t. l. v Kaiserslauternu deželno konferenco, katere so se udeležili tudi zastopniki iz Badenske, Hesenske in saarskega ozemlja. Župnik Wambsgauss (iz Neuhofna) je poročal v pozdravnem nagovoru, da je pfalski cerkveni svet povabilo na konferenco odklonil; dva člana cerkve-

nega sveta sta na dopustu, dva pa imata druge posle.

Badenski predsednik prof. dr. Dietrich (iz Mannheima) je govoril o »našem boju za socializem in krščanstvu«. Cerkev je meščanska in misli meščansko. Pradede verskega socializma bi mogli iskati v krogu okoli Saint Simona in Weitlinga; od njih se razločuje današnje versko-socialistično gibanje po svojem marksističnem naziranju. Izpremenitev in izboljšanje sveta se ne more izvojevati s socialnim mišljenjem.

Mestni župnik dr. Schenkel (Stuttgart), pisec nedavno izišle knjige »Dvojni obraz krščanstva« je razpravljal o sporednosti med socialističnim in krščanskim končnim ciljem. Nemška socialna zakonodaja vsebuje pravi krščanski duh, zahteva ljubezen do bližnjega in bratstvo — pomoč mladih starim, zdravih bolnikom, zaposlenih nezaposlenim — ter to zakonito zagotoviti. Tudi politični cilji socialistov, zaničanje vojne, ustvaritev pravičnega reda, se ujema s pravimi krščanskimi zahtevami.

Na dobro obiskani javni manifestaciji je župnik Eckert (Mannheim) pozivljval cerkev k izpreobrnitvi in k javnemu priznanju svoje zmote v mesecu avgustu 1914. Cerkev molči tudi danes k ponovni vojni propagandi, toda — prireja patriotične spominske dneve. Ob taki nesposobnosti cerkve utegne marsikdo obupati, in župnik Eckert svari cerkev pred nadaljnjim molčanjem spričo sedanjih perečih vprašanj.

Poziv!

Številki 4.—5. našega lista smo priložili poštne položnice v svrhu poravnave članarine in naročnine. Ker se temu niso vse prizadete odzvale, naj to čimprej store. Zavedajmo se, da kdor nič ne da, ne more ničesar dobiti!

Uprava.

Tiskovni sklad.

Repič Marija Din 1.—, Veršič Marjeta Din 1.—, Hriberšek Margareta Din 1.—; vse iz Ptuj.

Vsakdo mora čitati Fr. Žgečevo knjigo

o spolni vzgoji

Stane 8 Din in se dobi v vseh knjigarnah.